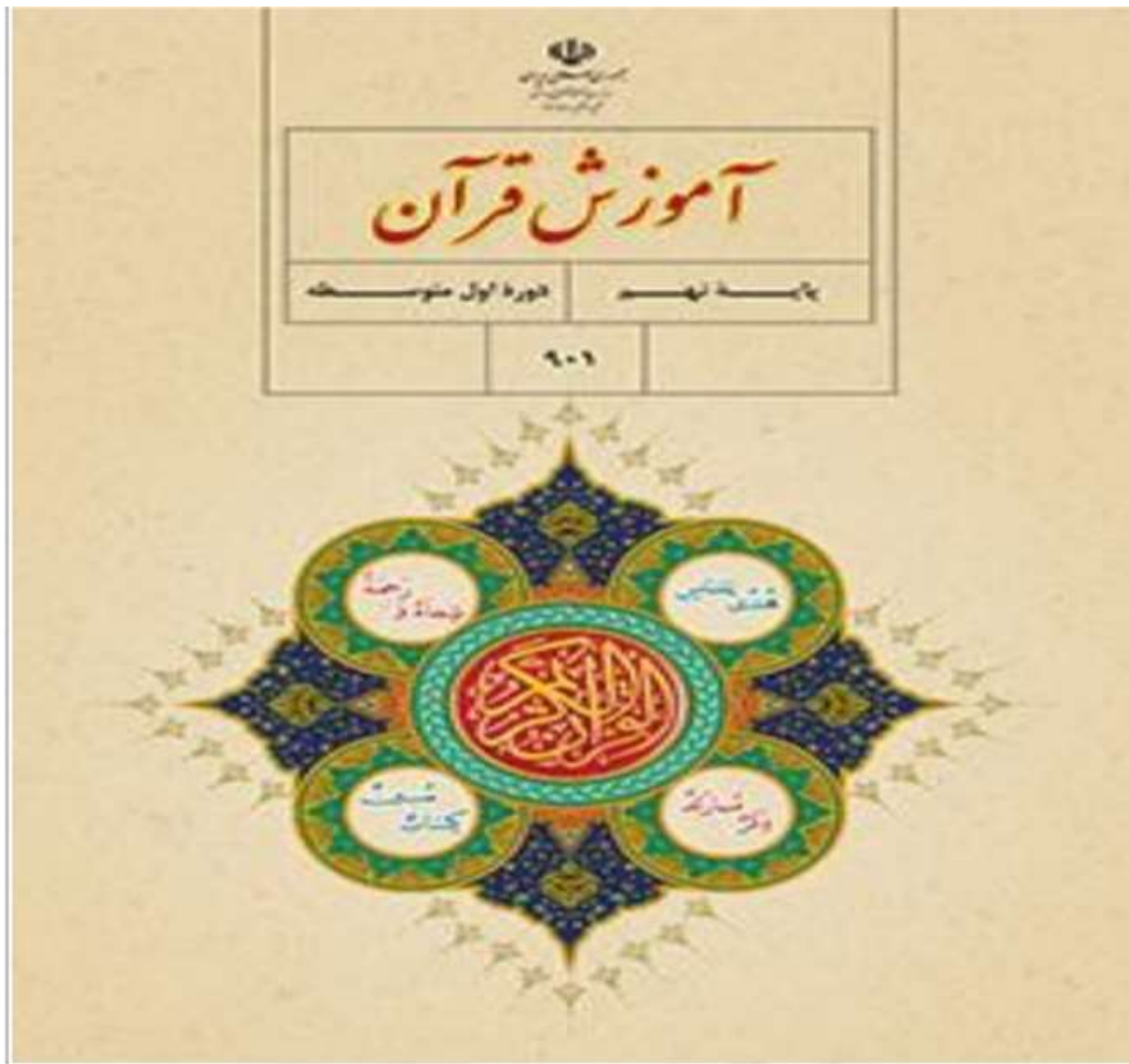

اداره آموزش و پرورش استان لرستان

تهیه و تدوین: امیر احمد عظیمی سرگروه معارف اسلامی متوسطه اول

ناحیه دو شهرستان خرم آباد

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵

درسنامه قرآن پایه نهم

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠﴾

این جهان راه است و ما راهی و مرکب، خوی ماست (ناصر خسرو)

تدبر

با توجه به آیه، به سؤال زیر پاسخ دهید:

خداوند در این آیه زمین را با دو ویژگی آفریده است، این دو ویژگی چه فایده‌ای برای انسان دارد؟

ویژگی

فایده

محل آرامش (مانند گهواره) ← تأمین نیازهای انسان

راهها و مسیرها ← هدایت و رسیدن به مقصد

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

وحی کردیم، وصیت کردیم، متفرق نشوید، تشریع کرد، وصیت کرد

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	شَرَعَ	تشریع کرد، مقرر کرد	۴	وَصَّيْنَا	سفارش کردیم، وصیت کردیم
۲	وَصَّي	سفارش کرد، وصیت کرد	۵	لَا تَتَفَرَّقُوا	متفرق نشوید، پراکنده نشوید
۳	أَوْحَيْنَا	وحی کردیم			

فعالیت دوم: معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱. شَرَعَ لَكُمْ: تشریع کرد برای شما
۲. مَا وَصَّي بِهِ: آنچه وصیت کرد به وسیله آن
۳. أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ: وحی کردیم به تو
۴. وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ: آنچه وصیت کردیم به وسیله آن
۵. أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ: که برپا دارید دین را
۶. لَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ: متفرق نشوید در آن

نکات:

۱. «لَ» در «لَكُمْ» در اصل «لِ» بوده که به علت همراه شدن با ضمیر «کُم» به صورت «لَ» درآمده و به معنای «برای» است.
۲. کلمه «ما» به معنای «آنچه» به کار می‌رود.
۳. کلمه «بِ» به معنای «به وسیله‌ی» به کار می‌رود.
۴. ضمیر «ه» در اینجا به معنای «آن» می‌باشد.

فعالیت سوم: معنای قسمت اول آیه ی ۱۳ سوره شوری را بنویسید.

۱. شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ

تشریع کرد برای شما از دین.

۲. مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا

آنچه وصیت کرد به وسیله آن نوح را.

۳. وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ

و آنچه وحی کردیم به تو.

۴. وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى

و آنچه وصیت کردیم به وسیله آن، ابراهیم و موسی و عیسی را.

۵. أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ

که بر پا دارید دین را

۶. وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ...

و متفرق نشوید در آن

نکته:

۱. کلمه «الَّذِي» گاهی به معنای «آنچه» می باشد. مانند «وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ».

درس اول، جلسه دوم

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

آنها، پرسیدی از، مرده، اندازه

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	سَأَلْتَ	پرسیدی از	۴	لَعَلَّ	تا، شاید
۲	هُنَّ	آنها، ایشان	۵	تَهْتَدُونَ	هدایت شوید، هدایت می‌شوید
۳	مَهْدٍ	محل آرامش			

فعالیت دوم: معنای این ترکیب و جمله های قرآنی زیر را بنویسید.

۱. وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ: و قطعاً اگر بپرسی از آنها

۲. مَنْ خَلَقَ: چه کسی خلق کرد؟

۳. لَيَقُولُنَّ: قطعاً می‌گویند

۴. لَيَقُولُنَّ خَلَقْنَهُنَّ: قطعاً می‌گویند آفرید آن‌ها را

۵. جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا: قرار داد برای شما زمین را محل آرامش

۶. وَ جَعَلَ لَكُم فِيهَا سُبُلًا: و ایجاد کرد برای شما در آن راه‌هایی

۷. لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ: تا شما هدایت شوید

نکته: فعل ماضی پس از کلمات شرط (ان، من، اذا و ...) بهتر است به صورت مضارع معنا شود، هر چند ترجمه

به صورت ماضی نیز اشکال ندارد؛ مانند:

إِنْ شَاءَ اللَّهُ: اگر خواست (بخواهد) خدا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ: اگر بودید (باشید) مؤمن

مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا: هر کسی وارد آنجا شد (شود) ایمن بود (است).

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ: هنگامی که آمد (بیاید) یاری خدا و پیروزی

فعالیت سوم: ترجمه آیات ۹ و ۱۰ سوره زخرف را کامل کنید.

۱. وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ

و قطعاً اگر بپرسی از آنها چه کسی خلق کرد آسمانها و زمین را.

۲. لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ

قطعاً می‌گویند خلق کرد آنها را خداوند شکست ناپذیر دانا.

۳. الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا

کسی که قرار داد برای شما زمین را محل آرامش.

۴. وَجَعَلَ لَكُمُ فِيهَا سُبُلًا

و ایجاد کرد برای شما در آن راه‌هایی

۵. لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

تا شما هدایت شوید.

نکات:

۱. ترکیب «لَئِنْ» از «ل + اِنْ» ساخته شده است که به معنای «قطعاً اگر» می‌باشد.

۲. کلمه «مَنْ» پرسشی است و بهترین راه تشخیص معنای آن، از راه ترجمه کردن جمله است.

۳. کلمه «جَعَلَ» را در این عبارت به صورت «ایجاد کرد» معنا کنید نه به معنای «قرار داد».

۴. فعل «تَهْتَدُونَ» که بعد از «لَعَلَّ» قرار گرفته، به صورت «هدایت شوید» معنا می‌شود.

هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾

بود روشنگر راه سعادت چو خورشید فروزان است قرآن

(حبیب چایچیان(حسان))

تدبر

با توجه به آیه به سؤال های زیر پاسخ دهید.

۱. قرآن چگونه روشنگری می کند؟ و برای چه کسانی؟ با ارائه نشانه های روشن و برای مردم.

۲. قرآن برای اهل یقین چه نتایجی در پی دارد؟ هدایت و رحمت

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

زنده می کند، می میراند، نزد، ارسال کننده

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	مُنذِر	هشدار دهنده، بیم دهنده	۵	يُمِيتُ	می میراند
۲	عِنْدَ	نزد	۶	أَوَّلِينَ	پیشین، پیشینیان
۳	مُرْسِلٍ	ارسال کننده، فرستنده	۷	مُوقِنِينَ	اهل یقین
۴	يُحْيِي	زنده می کند			

فعالیت دوم: معنای این ترکیب و جمله های قرآنی زیر را بنویسید.

۱. وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ: سوگند به کتاب روشن

۲. إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ: قطعاً ما نازل کردیم آن را

۳. فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ: در شبی مبارک

۴. أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا: فرمانی از نزد(جانب) ما

۵. إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ: قطعاً ما بودیم(هستیم) ارسال کننده(فرستنده)

۶. رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ: رحمتی از پروردگارت

۷. يُحْيِي وَ يُمِيتُ: زنده می کند و می میراند

۸. رَبُّ آبَائِكُمْ^۱ الْأَوَّلِينَ: پروردگار پدران پیشین شما

نکته:

۱. در ترکیب «رَبُّ آبَائِكُمْ الْأَوَّلِينَ»، کلمه «كُم» که مضاف الیه است، معنای آن در آخر جمله آورده می شود؛ یعنی «پروردگار پدران پیشین شما».

فعالیت سوم: ترجمه آیات ۱ تا ۷ سوره دخان را کامل کنید.

۱. حم ﴿۱﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿۲﴾

حامیم و سوگند به کتاب روشن

۲. اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ

قطعا ما نازل کردیم آن را در شبی مبارک.

۳. اِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ ﴿۳﴾

قطعا ما بودیم هشدار دهنده.

۴. فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ اَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿۴﴾ اَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا

در آن (شب) هر کار مهمی از (سایر کارها) جدا و تعیین تکلیف می شود. فرمانی از نزد ما

۵. اِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿۵﴾ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ

قطعا ما بودیم فرستنده. رحمتی از پروردگارت

۶. اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۶﴾

قطعا او شنوای داناست.

۷. رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا^۲ اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿۷﴾

پروردگار آسمانها و زمین و آنچه میان آن دو است. اگر اهل یقین باشید (اگر یقین دارید).

نکات:

۱. گاهی «واو» به معنای «سوگند به» است و به آن واو قسم می گویند.

۲. کلمه «ما» در ترکیب «ما بینهما»، به معنای «آنچه» است.

۳. کلمه «اِنْ»، به معنای «اگر» بکار می رود.

درس دوم، جلسه دوم

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

زندگی، حکم می‌کنند، بصیرت‌ها، کارهای بد، مرگ

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	بَصَائِرُ	بصیرت‌ها، بینش‌ها	۵	مَمَات	مرگ
۲	سَيِّئَات	کارهای بد، بدی‌ها، جمع سیئه	۶	سَاءَ	چه بد است
۳	سَوَاء	یکسان، مساوی	۷	يَحْكُمُونَ	حکم می‌کنند، قضاوت می‌کنند
۴	مَحْيَا	زندگی			

فعالیت دوم: معنای این ترکیب و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱. هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ: این (کتاب مایه) بینش‌ها برای مردم است

۲. اَمْ اَحَسِبَ الَّذِينَ: آیا گمان کردند کسانی که

۳. اَنْ نَّجْعَلَهُمْ: که قرار دهیم آنها را

۴. كَالَّذِينَ آمَنُوا: مانند کسانی که ایمان آوردند

۵. سَوَاءٌ مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ: یکسان است زندگی‌شان و مرگشان

۶. سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ: چه بد است آنچه حکم می‌کنند

نکات:

۱. کلمه «اَمْ» در اصل دو معنا دارد: یکی «آیا» و دیگری «یا، بلکه» که در ترکیب‌ها و آیات فوق به معنای «آیا» بکار می‌رود.

۲. کلمه «اَنْ»، به معنای «که» می‌باشد.

۳. فعل «نَجْعَلُ» چون بعد از «اَنْ» مصدری واقع شده است به معنای «قرار دهیم» بکار می‌رود. هر چند که در

آیه مربوط، ترجمه آن به صورت «قرار می‌دهیم» نیز مناسب است

۴. ترکیب «سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ» را می‌توانیم به دو صورت «چه بد است آنچه حکم می‌کنند» و «چه بد حکم می‌کنند» معنا کرد.

فعالیت سوم: ترجمه دو آیه ۲۰ و ۲۱ سوره جاثیه را کامل کنید.

۱. هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ

این (کتاب مایه) بینش ها برای مردم است

۲. وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ

و هدایت و رحمتی است برای گروهی که یقین دارند.

۳. أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ

آیا گمان کردند کسانی که انجام دادند کارهای بد را.

۴. أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

که قرار دهیم آنها را مانند کسانی که ایمان آوردند و انجام دادند کارهای شایسته.

۵. سَوَاءٌ مَحْيَاهُمْ وَ مَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

یکسان است زندگی شان و مرگشان، چه بد است آنچه حکم می کنند.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾
أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

در صراط مستقیم ای دل کسی گمراه نیست (حافظ)

تدبر

با توجه به آیات، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

- ارتباط آیه ۶ سوره حمد و آیه ۱۳ سوره احقاف را بررسی کنید. آیه ۶ سوره حمد، درخواست هدایت است و آیه ۱۳ سوره احقاف، نتیجه عملی آن هدایت را در قالب استقامت نشان می‌دهد.
- پاداش کسانی که گفتند خدای یکتا (الله)، پروردگار و صاحب اختیار (رب) ماست و از راه او منحرف نشدند، چیست؟ نداشتن ترس و اندوه از عذاب و قرار گرفتن در بهشت جاودان است.

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

پاداش، یاران، جاودان، ترس، انجام می‌دادند، اندوهگین می‌شوند

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	خَوْفٌ	ترس	۴	خَالِدِينَ	جاودان
۲	يَحْزَنُونَ	اندوهگین می‌شوند، غمگین می‌شوند	۵	جَزَاءً	پاداش
۳	أَصْحَابُ	اهل، یاران	۶	كَانُوا يَعْمَلُونَ	انجام می‌دادند، عمل می‌کردند

فعالیت دوم: معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

- قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ: گفتند پروردگار ما الله (خدای یکتا) است
- فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ: پس نه ترسی بر آنها است
- وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ: و نه آنها اندوهگین می‌شوند
- أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ: آنها اهل بهشت هستند
- خَالِدِينَ فِيهَا: جاودان هستند در آن

۶. جَزَاءٌ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ: پاداشی به سبب آنچه انجام می دادند

فعالیت سوم: ترجمه آیات ۱۳ و ۱۴ سوره احقاب را کامل کنید.

۱. إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ

قطعاً کسانی که گفتند پروردگار ما الله است.

۲. ثُمَّ اسْتَقَامُوا

سپس در راه حق قرار گرفته و از آن منحرف نشدند.

۳. فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

پس نه ترسی بر آنها است

۴. وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

و نه آنها غمگین می شوند.

۵. أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ

آنها اهل بهشت هستند.

۶. خَالِدِينَ فِيهَا

جاودان هستند در آن.

۷. جَزَاءٌ بِمَا^۱ كَانُوا يَعْمَلُونَ^۲

پاداشی است به خاطر آنچه انجام می دادند.

نکات:

۲. گاهی «ب» به معنای «به سبب، به خاطر» است. بما: به خاطر آنچه.

۲. ترکیب «كَانُوا يَعْمَلُونَ» را می توان به دو صورت معنا کرد: «انجام می دادند» یا «عمل می کردند».

درس سوم، جلسه دوم

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

نازل شد، کارها

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	صَدُّوا	مانع شدند	۴	نُزِّلَ	نازل شد
۲	أَضَلَّ	محو و نابود کرد، گمراه کرد	۵	أُنْزِلَ	نازل شد
۳	أَعْمَلَ	اعمال، کارها			

فعالیت دوم: معنای این ترکیب ها و جمله های قرآنی را بنویسید.

۱. الَّذِينَ كَفَرُوا: کسانی که کافر شدند
۲. وَ صَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ: و مانع شدند از راه خدا
۳. أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ: نابود کرد اعمالشان را
۴. بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ: به آنچه نازل شد بر محمد(ص)

فعالیت سوم: ترجمه آیات اول و دوم سوره محمد(ص) را کامل کنید.

۱. الَّذِينَ كَفَرُوا وَ صَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ
و کسانی که کافر شدند و مانع شدند از راه خدا، محو و نابود کرد اعمالشان را.
 ۲. وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
و کسانی که ایمان آوردند و انجام دادند کارهای شایسته.
 ۳. وَ آمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ
و ایمان آوردند به آنچه نازل شد بر محمد(ص).
 ۴. وَ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
و آن حق از سوی پروردگارشان است.
 ۵. كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ أَصْلَحَ بَالَهُمْ
پوشاند از آن ها بدی هایشان را و حال و روزشان را بهبود بخشید.
- نکته:** کلمه «هُوَ» به معنای «آن» بکار می رود نه «او»؛ زیرا «هُوَ» به «قرآن» بر می گردد.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ ﴿١١﴾

یک میوه از درخت غرور، آن تمسخر است

تدبر

با توجه به آیه، به سؤال زیر پاسخ دهید.

چرا نباید «قومی»، «قومی دیگر» را مسخره کند؟ چون ممکن است آن قومی که مسخره می‌شود، نزد خدا بهتر و برتر از قوم مسخره‌کننده باشد.

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

آرامش، لشکریان

معنا	کلمه	ردیف
آرامش	سَكِينَةٌ	۱
لشکریان، جمع جُنْد	جُنُود	۲

فعالیت دوم: معنای این ترکیب و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱. هُوَ الَّذِي: او کسی است که

۲. أَنْزَلَ السَّكِينَةَ: نازل کرد آرامش را

۳. جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ: لشکریان آسمان‌ها و زمین

۴. عَلِيمًا حَكِيمًا: دانایی حکیم

فعالیت سوم: ترجمه آیه ۴ سوره فتح را کامل کنید.

۱. هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ

او کسی است که نازل کرد آرامش را در قلب‌های مؤمنان.

۲. لِيَزِدُوا إِيمَانًا مَعَ إِيْمَانِهِمْ

تا بیفزایند ایمان را بر ایمانشان.

۳. وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

و برای خداست لشکریان آسمان‌ها و زمین.

۴. وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

و خداوند دانایی حکیم (با حکمت) است.

درس چهارم، جلسه دوم

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

نباید مسخره کند، می‌باشند، زنان، برادران، اصلاح کنید

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	اِخْوَةٌ	برادران	۵	عَسَى	شاید
۲	اَصْلَحُوا	اصلاح کنید	۶	يَكُونُونَ	می‌باشند، باشند
۳	تُرْحَمُونَ	مورد رحمت قرار می‌گیرید	۷	نِسَاء	زنان
۴	لَا يَسْخَرُونَ	نباید مسخره کند			

فعالیت دوم: معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱. اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ: مؤمنان فقط با هم برادرند

۲. فَاصْلَحُوا: پس اصلاح کنید

۳. وَاتَّقُوا اللَّهَ: و تقوای خدا را پیشه کنید

۴. لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ: تا شما مورد رحمت قرار گیرید

۵. لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ: نباید مسخره کند قومی قوم (دیگر) را

۶. عَسَىٰ أَن يَكُونُوا: شاید که باشند

۷. خَيْرًا مِنْهُمْ: بهتر از آنها

۸. وَلَا نِسَاءً مِّنْ نِّسَاءٍ: و نه زنانی، زنان (دیگر) را

نکته:

۲.۱. در این دو عبارت حرف «مِنْ» معنا نمی‌شود و در آخر ترجمه، کلمه «را» می‌آید.

فعالیت سوم: ترجمه آیه ۱۰ و قسمت اول آیه ۱۱ سوره حجرات را کامل کنید.

۱. **إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ**

مؤمنان فقط با هم برادرند. پس اصلاح کنید میان دو برادرتان.

۲. **وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ**

و تقوای خدا را پیشه کنید تا شما مورد رحمت قرار گیرید.

۳. **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا**

ای کسانی که ایمان آوردید

۴. **لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ**

نباید مسخره کند قومی، قوم (دیگر) را شاید که باشند بهتر از آنها.

۵. **وَلَا نِسَاءٌ مِّنْ نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ...**

و نه زنانی، زنان (دیگر) را شاید که باشند بهتر از آنها.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾ آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾ كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾ وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾

بهشت حق، جزای متقین است

تدبر

با توجه به آیه، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

۱. چگونه می‌توانیم از زمره «مُحْسِنِينَ» باشیم؟ با اطاعت خدا، شب زنده‌داری، استغفار در سحر و انفاق به محرومان.

۲. آیا شما نمونه عملی برای آیه ۱۹ سوره ذاریات سراغ دارید؟ حضرت علی(ع)

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

استغفار می‌کنند، بودند، سَحَرها، نیازمند، ثروت

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	كَانُوا	بودند	۴	أَمْوَال	ثروت، جمع مال
۲	أَسْحَار	سَحَرها، جمع سَحَر	۵	سَائِل	نیازمند، درخواست کننده
۳	يَسْتَغْفِرُونَ	استغفار می‌کنند، آمرزش می‌خواهند	۶	مَحْرُوم	محروم، نیازمند

فعالیت دوم: معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی زیر را بنویسید.

۱. إِنَّ الْمُتَّقِينَ: قطعاً افراد با تقوا

۲. فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ: در بهشت‌ها و چشمه سارها

۳. إِنَّهُمْ كَانُوا: قطعاً آنها بودند

۴. هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ: آنها استغفار می‌کنند

۵. وَفِي أَمْوَالِهِمْ: و در مال‌هایشان

۶. لِّلْسَائِلِ وَالْمَحْرُومِ: برای درخواست کننده و محروم

فعالیت سوم: ترجمه آیات ۱۵ تا ۱۹ سوره ذاریات را کامل کنید.

۱. **إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ**

قطعاً افراد با تقوا در بهشت‌ها و چشمه‌سارها هستند.

۲. **أَخْذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ**

آنچه پروردگارشان به آنها می‌دهد، می‌گیرند.

۳. **إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ**

قطعاً آنها بودند قبل از این نیکوکار.

۴. **كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ**

آنها فقط کمی از شب را می‌خوابیدند (و بیشتر شب را در دعا و نماز بودند).

۵. **وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ**

و در سحرگاهان آنها استغفار می‌کنند.

۶. **وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ**

و در اموالشان سهمی است برای درخواست‌کننده و نیازمند.

درس پنجم، جلسه دوم

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

پند، خاندان، آسان کردیم

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	يَسِّرُنَا	آسان کردیم	۴	مُدَّكِرٍ	پندگیرنده
۲	ذِكْرٍ	پند، یاد	۵	نَذْرٍ	هشدارها، هشداردهندگان
۳	ءَالٍ	آل، خاندان	۶	أَخَذْنَا	مجازات کردیم، گرفتیم

فعالیت دوم: معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی زیر را بنویسید.

۱. وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ: و قطعاً آسان کردیم قرآن را

۲. لِلذِّكْرِ: برای پند

۳. وَلَقَدْ جَاءَ: و قطعاً آمد

۴. ءَالِ فِرْعَوْنَ: خاندان فرعون

۵. كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا: تکذیب کردند نشانه‌های ما را

۶. كُلُّهَا: همه آن را

۷. فَأَخَذْنَاهُمْ: پس مجازات کردیم آنها را

فعالیت سوم: ترجمه آیات ۴۰ تا ۴۲ سوره قمر را کامل کنید.

۱. وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ

و قطعاً آسان کردیم قرآن را برای پند.

۲. فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

پس آیا هیچ پندگیرنده‌ای هست؟

۳. وَلَقَدْ جَاءَ ءَالِ فِرْعَوْنَ النَّذْرُ

و قطعاً آمد برای خاندان فرعون هشدارها.

۴. كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا

تکذیب کردند همه نشانه‌های ما را.

۵. فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ

پس مجازات کردیم آنها را آن گونه که فردی عزتمند و مقتدر مجازات می‌کند.

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٧﴾ أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ﴿٨﴾ وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿٩﴾

عدالت خواه و عادل چون خدا باش

تدبر

با توجه به آیات، به سؤال های زیر پاسخ دهید.

۱. چرا کم فروشی و گران فروشی، مخالفت انسان در برابر نظم و قوانین حکیمانه خداوند است؟ زیرا بی توجهی به میزان و کم فروشی و گران فروشی، در حقیقت برهم زدن همین نظم حکیمانه و بی اعتنایی به معیارهای حق و عدل الهی است.

۲. منظور از اقامه قسط (برپایی عدالت) در این امور چیست؟ «وزن کردن کالا»، «مشورت دادن» «رعایت حقوق مردم» (حق الناس).

درست و دقیق وزن کردن کالا

مشورت صادقانه و بی غرض

رعایت حق الناس و انصاف در کارها

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

سجده می کند، ترازو، طغیان نکنید

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	نَجْم	عَلَف، گیاه بدون ساقه	۴	وَضَعَ	قرارداد، نهاد
۲	يَسْجُدُ	سجده می کند	۵	مِيزَان	ترازو، معیار
۳	رَفَعَ	برافراشت	۶	لَا تَطْغَوْا	طغیان نکنید، از حد نگذرید

فعالیت دوم: معنای این ترکیبها و جمله های قرآنی را بنویسید.

۱. الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ: خورشید و ماه

۲. وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ: و گیاه و درخت

۳. يَسْجُدَانِ: سجده می کنند

۴. رَفَعَهَا: برافراشت آن را

۵. وَ وَضَعَ الْمِيزَانَ: و قرار داد معیار را
 ۶. أَلَّا تَطْغَوْا: که از حد نگذرید
 ۷. وَ أَقِيمُوا الْوَزْنَ: و برپا دارید وزن کردن (سنجش را)
 ۸. بِالْقِسْطِ: به عدل

فعالیت سوم: ترجمه آیات ۵ تا ۹ سوره الرحمن را کامل کنید.

۱. الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ
 خورشید و ماه با حساب و اندازه در نظم هستند.
۲. وَالنَّجْمُ^۱ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ
 و گیاه و درخت سجده می کنند.
۳. وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا^۲ وَ وَضَعَ الْمِيزَانَ
 و آسمان را بر افراشت و قرار داد معیار را.
۴. أَلَّا تَطْغَوْا^۳ فِي الْمِيزَانِ
 که از حد نگذرید در معیار.
۵. وَ أَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ
 و برپا دارید وزن کردن را (سنجش را) به عدالت.
۶. وَ لَا تَخْسِرُوا الْمِيزَانَ
 و در معیار (وزن کردن و سنجیدن) کم و کاست نگذازید.

نکات:

۱. کلمه «نجم» به دو معنای «ستاره و گیاه» بکار می رود که در اینجا فقط به صورت «گیاه بدون ساقه» معنا می شود.
۲. ضمیر «ها» که همراه «رَفَعَ» ذکر شده است، بهتر است آن را معنا نشود.
۳. ترکیب «أَلَّا تَطْغَوْا»، در اصل «أَنْ + لَا تَطْغَوْا» بوده که به معنای «که از حد نگذرید» می باشد.

درس ششم، جلسه دوم

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

می آشامید، می رویانید، دیدید، شکر می کنید، می خواهیم، کشاورز

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	رَأَيْتُمْ	دیدید، دقت کردید	۳	تَشْرَبُونَ	می آشامید، می نوشید
۲	نَشَاءُ	می خواهیم	۴	تَشْكُرُونَ	شکر می کنید، سپاسگزاری می کنید

فعالیت دوم: معنای این ترکیب ها و جمله های قرآنی را بنویسید.

۱. أَفَرَأَيْتُمْ: پس آیا دقت کردید
 ۲. ءَأَنْتُمْ: آیا شما
 ۳. لَوْ نَشَاءُ: اگر می خواستیم
 ۴. لَجَعَلْنَاهُ: قطعاً قرار می دادیم آن را
 ۵. بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ: بلکه ما نیازمندیم
 ۶. فَلَوْ لَا تَشْكُرُونَ: پس چرا شکر نمی کنید؟
- نکته:** گاهی بهتر است «اسم فاعل» یا «اسم مفعول» در جمله به صورت فعل معنا شود؛ مانند:

لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ: برای زکات انجام دهندگان هستند ← زکات را می پردازند
وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ: و ما برانگیخته شدگان نیستیم ← و ما برانگیخته نمی شویم

فعالیت سوم: ترجمه آیات ۶۸ تا ۷۰ سوره واقعه را کامل کنید.

۱. أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ
پس آیا دقت کردید به آبی که می نوشید؟
 ۲. ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ
آیا شما آن را از ابر فرو فرستادید یا ما هستیم که آن را فرو می فرستیم؟
 ۳. لَوْ نَشَاءُ^۱ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا^۲ فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ
اگر می خواستیم قرار می دادیم آن را تلخ و شور پس چرا شکر نمی کنید؟
- نکته:** ۱. فعل «نَشَاءُ» چون که بعد از حرف «لَوْ» به کار رفته است به صورت «ماضی استمراری» معنا می کنیم؛ یعنی «می خواستیم».

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ
وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ
بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾

خدا با حکمت و میزان، رسولان را دهد یاری

تدبر

با توجه به آیه، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

۱. خداوند پیامبرانش را با چه ابزار و امکاناتی برای هدایت مردم فرستاد؟ معجزات، کتاب، میزان و آهن.
۲. هدف از فرستادن پیامبران چیست؟ برپایی عدالت در جامعه

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

یاری می‌کند، پیامبران، فایده‌ها، قدرتمند، آهن

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	رُسُل	پیامبران، جمع رسول	۵	بَأْسٌ	سختی
۲	بَيِّنَات	دلایل روشن، جمع بینه	۶	مَنَافِعُ	فایده‌ها
۳	يَقُومَ ... ب	رفتار کند ... به، به پا دارد	۷	يَنْصُرُ	یاری می‌کند
۴	حَدِيد	آهن	۸	قَوِيٌّ	قوی، قدرتمند

فعالیت دوم: معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱. أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا: فرستادیم پیامبرانمان را
۲. بِالْبَيِّنَاتِ: با دلایل روشن
۳. أَنْزَلْنَا مَعَهُمُ: نازل کردیم همراه با آنها
۴. أَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ: نازل کردیم آهن را
۵. بَأْسٌ شَدِيدٌ: سختی بسیار
۶. مَنَافِعُ لِلنَّاسِ: فایده‌هایی برای مردم

۷. لِيَعْلَمَ^۳ اللَّهُ: تا مشخص کند خدا

۸. يَنْصُرُهُ: یاری می‌کند او را

نکات:

۱. گاهی «ب» به صورت «با» معنا می‌شود.

۲. گاهی «شدید» به معنای «بسیار» است.

۳. در اینجا «يَعْلَمَ» به معنای «بشناسد» یا «مشخص کند» است.

فعالیت سوم: ترجمه آیه ۲۵ سوره حدید را کامل کنید.

۱. لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ

قطعاً فرستادیم پیامبران را با دلایل روشن.

۲. وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ

و نازل کردیم همراه با آنها کتاب و معیار (وسیله سنجش) را.

۳. لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ

تا به پا دارند مردم عدالت را.

۴. وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ

و نازل کردیم آهن را که در آن سختی بسیار و فایده‌هایی است برای مردم.

۵. وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ

و تا مشخص کند خدا، کسی را که یاری می‌کند او را و پیامبران را در حالی که (خدا از دید

او) نهان است.

۶. إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ

قطعاً خداوند قوی و عزتمند است.

درس هفتم، جلسه دوم

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

نباشید، شخص، فردا

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	نَفْس	شخص، انسان	۴	نَسُوا	فراموش کردند
۲	غَد	فردا	۵	فَاسِق	نافرمان، گناهکار، منحرف
۳	لَا تَكُونُوا	نباشید			

فعالیت دوم: معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱. اتَّقُوا اللَّهَ: تقوای خدا را پیشه کنید

۲. لَعَد: برای فردا

۳. وَ لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ: و نباشید مانند کسانی که

۴. نَسُوا اللَّهَ: فراموش کردند خدا را

۵. أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ: آنها همان گناهکاران هستند

فعالیت سوم: ترجمه آیات ۱۸ تا ۲۰ سوره حشر را کامل کنید.

۱. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

ای کسانی که ایمان آوردید.

۲. اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ

تقوی خدا را پیشه کنید و باید دقت کند هر انسانی آنچه را که از پیش می‌فرستد برای فردا.

۳. وَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

و تقوای خدا را پیشه کنید. قطعاً خدا آگاه است به آنچه انجام می‌دهید.

۴. وَ لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ

و نباشید مانند کسانی که فراموش کردند خدا را، پس خدا خود آن‌ها را از یاد خودشان برد.

۵. أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

آنها همان گناهکاران هستند.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾
تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ
ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

تجارت با خدا، کسبی است پر سود

تدبر

با توجه به آیات، به سؤال های زیر پاسخ دهید:

۱. تجارت با خداوند به چه معناست؟ و چه سودی برای مؤمنان دارد؟ به معنای ایمان به خدا و پیامبر و جهاد در راه خدا با جان و مال.
سود: نجات از عذاب دردناک.
۲. چگونه می توان در راه خدا مجاهدت کرد؟ با مال و جان

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل و سعی کنید معنای کلمات را به خاطر بسپارید.

جهاد و تلاش می کنید، ایمان می آورید، نجات می دهد

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	تُنْجِي	نجات می دهد	۳	تُجَاهِدُونَ	جهاد و تلاش می کنید
۲	تُؤْمِنُونَ	ایمان می آورید	۴	كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ	می دانستید

فعالیت دوم: معنای این ترکیب ها و جمله های قرآنی را بنویسید.

۱. تِجَارَةٌ تُنْجِيكُمْ: تجارتی که نجات می دهد شما را
۲. تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ: ایمان بیاورید به خدا و پیامبرش
۳. تُجَاهِدُونَ: جهاد کنید
۴. فِي سَبِيلِ اللَّهِ: در راه خدا
۵. بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ: با اموالتان و جان هایتان

۶. خَيْرٌ لَّكُمْ: بهتر است برای شما

۷. إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: اگر می دانستید

فعالیت سوم: ترجمه آیات ۱۰ و ۱۱ سوره صف را کامل کنید.

۱. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

ای کسانی که ایمان آوردید.

۲. هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ

آیا راهنمایی کنم شما را به تجارتی که نجات می دهد شما را از عذابی دردناک.

۳. تَوَّابُونَ^۱ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ

ایمان بیاورید به خدا و پیامبرش

۴. وَتُجَاهِدُونَ^۲ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ

و جهاد کنید در راه خدا با مال هایتان و جان هایتان.

۵. ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

این بهتر است برای شما اگر می دانستید.

نکته:

۱ و ۲. بهتر است فعل های «تَوَّابُونَ وَتُجَاهِدُونَ» را به صورت امر (ایمان بیاورید، جهاد کنید) معنا شود.

درس هشتم، جلسه دوم

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

خرید و فروش، وقتی که، ندا داده شد

معنا	کلمه	ردیف	معنا	کلمه	ردیف
خرید و فروش	بِيعَ	۳	وقتی که	اِذَا	۱
این، آن	ذَٰلِكُمْ	۴	ندا داده شد	نُودِيَ	۲

فعالیت دوم: معنای این ترکیب ها و جمله های قرآنی را بنویسید.

۱. **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا:** ای کسانی که ایمان آوردید

۲. **اِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ:** هنگامی که ندا داده شد برای نماز

۳. **مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ:** در روز جمعه

۴. **إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ:** به سوی یاد خدا

۵. **ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ:** این بهتر است برای شما

نکته:

۱. کلمه «**مِنْ**» در اینجا به معنای «در» می باشد.

فعالیت سوم: ترجمه آیه ۹ سوره جمعه را کامل کنید.

۱. **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا**

ای کسانی که ایمان آوردید.

۲. **اِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ**

هنگامی که ندا داده شد برای نماز در روز جمعه.

۳. **فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ**

پس بشتابید به سوی یاد خدا و رها کنید خرید و فروش را.

۴. **ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ**

این بهتر است برای شما اگر می دانستید.

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

سفر زندگی ما ز خدا تا به خداست

تدبر

با توجه به آیات، به سؤال های زیر پاسخ دهید.

۱. هدف از خلقت انسان چیست؟ آزمایش انسان ها تا روشن شود چه کسی بهترین عمل را انجام می دهد.
۲. با مثالی فرق «عمل حسن» و «عمل أحسن» را بیان کنید. عمل حسن: اتفاق کردن و مطالعه کتابهای مفید. «عمل أحسن: اطاعت از دستورات پدر و مادر و مطالعه هدفمند.

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

توکل می کند، اندازه، قرار می دهد، محل خروج

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	يَتَّقِ (يَتَّقِي)	تقوا داشته باشد	۵	يَحْتَسِبُ	گمان می کند
۲	يَجْعَلُ	قرار می دهد	۶	يَتَوَكَّلُ	توکل می کند
۳	مَخْرَجُ	راه نجات، محل خروج	۷	حَسْبُ	کافی است
۴	حَيْثُ	جا، هر کجا	۸	قَدْرُ	اندازه

فعالیت دوم: معنای این ترکیب ها و جمله های زیر را بنویسید.

۱. وَ مَنْ يَتَّقِ ^۱اللَّهَ: و هر کس تقوا خدا را داشته باشد
۲. يَجْعَلُ لَهُ مَخْرَجًا: قرار می دهد برای او راه نجاتی
۳. وَيَرْزُقُهُ ^۲: و روزی دهد او را
۴. مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ: از جایی که گمان نمی کند
۵. وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ ^۳عَلَى اللَّهِ: و هر کس توکل کند بر خدا
۶. فَهُوَ حَسْبُهُ: پس او کافی است وی را

۷. قَدْ جَعَلَ اللَّهُ: قطعاً قرار داد خدا

۸. لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا: برای هر چیزی اندازه‌ای

نکته:

۱ و ۳. فعل های «يَتَّقِ، يَرْزُقُ، يَتَوَكَّلُ» در عبارت های فوق به صورت «مضارع التزامی» معنا می شوند.

فعالیّت سوم: ترجمه آیات ۲ و ۳ سوره طلاق را کامل کنید.

۱. وَ مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا

و هر کس تقوای خدا را داشته باشد، قرار می‌دهد برای او راه نجاتی.

۲. وَ يَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ

و روزی دهد او را از جایی که گمان نمی‌کند.

۳. وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ

و هر کس توکل کند بر خدا، پس او کافی است وی را.

۴. إِنَّ اللَّهَ بِأَمْرِهِ

قطعاً خداوند کار و خواست خود را به انجام می‌رساند.

۵. قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا

قطعاً قرار داد خدا برای هر چیزی اندازه‌ای.

درس نهم، جلسه دوم

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

دست، مرگ

معنا	کلمه	ردیف	معنا	کلمه	ردیف
می آزماید	يَبْلُو	۳	دست، جمع: آیدی	يَد	۱
کدام، کدام یک	أَيَّ	۴	مرگ	مَوْت	۲

فعالیت دوم: معنای این ترکیبها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱. **يَدِ الْمَلِكِ:** به دست اوست فرمانروایی
۲. **خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ:** آفرید مرگ و زندگی را
۳. **لَيَبْلُوَكُمْ:** تا ببازماید شما را
۴. **أَيُّكُمْ:** کدام یک از شما (کدامتان)
۵. **الْعَزِيزُ الْغَفُورُ:** شکست ناپذیر و بسیار آمرزنده

فعالیت سوم: ترجمه آیات اول و دوم سوره ملک را کامل کنید.

۱. **تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ:** برقرار و پر خیر است کسی که به دست اوست فرمانروایی.
۲. **وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ:** و او بر هر چیزی تواناست.
۳. **الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ:** کسی که آفرید مرگ و زندگی را.
۴. **لَيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا:** تا ببازماید کدام یک از شما عمل بهتری دارد.
۵. **وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ:** و او شکست ناپذیر و بسیار آمرزنده است.

يَا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ ﴿١﴾ فَمِ اللَّيْلِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢﴾ نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ﴿٣﴾
أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾

«رتل القرآن ترتیلاً» ندای رحمت است

حبيب الله چایچیان (حسان))

تدبر

با توجه به آیات، به سؤال های زیر پاسخ دهید:

- چرا باید قرآن را آرام و با دقت خواند؟ چون تلاوت قرآن آدابی دارد و ترتیل اولین ادب آن است.
- با توجه به آیات ۱ تا ۹ سوره مزمل، خواندن نماز شب و قرآن چه تأثیری در زندگی انسان مؤمن دارد؟
بهترین وسیله برای آمادگی روحی، تقویت اراده و کسب انرژی است.

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

هشدار ده، می آید

معنا	کلمه	ردیف
هشدار ده	أَنْذِرْ	۱
می آید	يَأْتِي	۲

فعالیت دوم: معنای این ترکیب و جمله های قرآنی را بنویسید.

- إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا: قطعاً ما فرستادیم نوح را
- أَنْ أَنْذِرَ قَوْمَكَ: که هشدار ده قومت را
- أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: که بیاید برایشان عذابی دردناک
- قَالَ يَا قَوْمِ: گفت ای قوم من
- أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ: که عبادت کنید خدا را
- وَاتَّقَوْهُ: و تقوای او را پیشه کنید
- وَأَطِيعُوا: و اطاعت کنید مرا

فعالیت سوم: آیات اول و دوم از سوره نوح را ترجمه کنید.

۱. اَنَا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ

قطعاً ما فرستادیم نوح را به سوی قومش.

۲. أَنْ أَنْذِرَ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

که هشدار ده قومت را قبل از اینکه بیاید برایشان عذابی دردناک.

۳. قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ

گفت ای قوم من قطعاً من برای شما هشدار دهنده ای آشکار هستم.

۴. أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا

که عبادت کنید خدا را و تقوای خدا را پیشه کنید و پیروی کنید مرا.

درس دهم، جلسه دوم

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

طولانی، نیم، اندک، کم

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	معنا	معنا
۱	قُم	برخیز، به پا خیز	۵	ثَقِيل	سنگین، گران بار، با ارزش
۲	قَلِيل	اندک، کم	۶	سَبَح	کار و تلاش
۳	نصف	نصف، نیم	۷	طَوِيل	طولانی، بسیار
۴	رَقْل	آرام و با دقت بخوان			

فعالیت دوم: معنای این ترکیب ها و جمله های قرآنی را بنویسید.

۱. قُمِ الْيَلَّ: برخیز شب را

۲. اِلَّا قَلِيْلًا: مگر اندکی

۳. نَصْفَهُ: نیمی از آن

۴. وَرَقْلَ الْقُرْآنَ: و آرام و با دقت بخوان قرآن را

۵. قَوْلًا ثَقِيْلًا: سخن ارزشمند

۶. اِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ: قطعاً برای تو در روز

۷. سَبْحًا طَوِيْلًا: کار و تلاش بسیار

فعالیت سوم: ترجمه آیات اول تا هفتم سوره مزمل را کامل کنید.

۱. يَا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ ﴿١﴾ قُمْ أَلَيْسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢﴾

ای جامه به خود پیچیده ﴿١﴾ برخیز در شب مگر اندکی.

۲. نَصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ﴿٣﴾ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ

نصفی از آن را یا اندکی از آن کم کن ﴿٣﴾ یا بر آن بیفزای

۳. وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾

و کاملاً قرآن را آرام و با دقت بخوان.

۴. إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ﴿٥﴾

قطعاً ما نازل خواهیم کرد بر تو سخن ارزشمندی را.

۵. إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً وَأَقْوَمُ قِيلًا ﴿٦﴾

قطعاً عبادت در شب استوارتر، خالصانه تر و از لغزش دورتر است.

۶. إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ﴿٧﴾

قطعاً برای تو در روز کار و تلاش بسیار است.

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾
وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾

به آسمان و کوهها چرا نظر نمی کنی؟!

تدبر

با توجه به آیات، به سؤال های زیر پاسخ دهید:

۱. منظور از «يَنْظُرُونَ» چه نوع نگاه کردنی است؟ نگاه کردن سطحی نیست، بلکه نگاه همراه با دقت و تفکر است.

۲. با دقت در یکی از آفریده های ذکر شده در این آیات، اهمیت آن را توضیح دهید. شتر، حیوانی است که می تواند بار زیادی ببرد، آب و غذا را در بدن ذخیره کند و در بیابان های گرم و خشک زنده بماند. اهمیت: نشانه قدرت و تدبیر خدا در تأمین نیاز انسان در محیط دشوار.

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

از چه، قرار ندادیم

ردیف	کلمه	معنا
۱	عَمَّ (عَنْ + مَا)	از چه
۲	كَلَّا	هرگز چنین نیست
۳	ثُمَّ	سپس، باز هم
۴	لَمْ نَجْعَلْ	قرار ندادیم
۵	مِهَادٍ	محل آرامش و استراحت

فعالیت دوم: همان طور که در درس عربی آموخته اید، هرگاه «سَ» یا «سَوْفَ» قبل از فعل مضارع بیاید، فعل مضارع به صورت آینده معنا می شود، مانند:

يَعْلَمُ می داند ← سَيَعْلَمُ خواهد دانست

۱. النَّبِيُّ الْعَظِيمُ: خبری بزرگ

۲. كَلَّا سَيَعْلَمُونَ: هرگز چنین نیست، خواهند دانست

۳. اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ: آیا قرار ندادیم زمین را

۴. خَلَقْنَاكُمْ: آفریدیم شما را

۵. سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا: خواهیم نوشت آنچه گفتند

۶. فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ: پس خواهید دانست

فعالیت سوم: ترجمه آیات اول تا هفتم سوره نبا را کامل کنید.

۱. عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿۱﴾ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ﴿۲﴾ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿۳﴾

از چه از یکدیگر می پرسند؟ از خبری بزرگ. که آنها در آن اختلاف دارند.

۲. كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿۴﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿۵﴾

هرگز چنین نیست، خواهند دانست. سپس هرگز چنین نیست، خواهند دانست.

۳. اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِهَادًا ﴿۶﴾ وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا ﴿۷﴾

آیا قرار ندادیم زمین را محل آرامش و استراحت و کوه ها را وسیله استقرار و پابرجایی (زمین).

درس یازدهم، جلسه دوم

فعالیت اول: جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

خلق شد، چگونه، می بینند، گسترده شد، شتر

ردیف	کلمه	معنا	ردیف	کلمه	معنا
۱	يَنْظُرُونَ	می بینند، دقت می کنند	۵	رُفِعَتْ	برافراشته شد
۲	إِبِلَ	شتر	۶	نُصِبَتْ	برپا شد
۳	كَيْفَ	چگونه	۷	سُطِحَتْ	گسترده شد، هموار شد
۴	خَلَقَتْ	خلق شد			

فعالیت دوم: معنای این ترکیب ها و جمله های قرآنی را بنویسید.

۱. أَفَلَا يَنْظُرُونَ: پس آیا دقت نمی کنند
۲. إِلَى الْإِبِلِ: به شتر
۳. كَيْفَ خَلَقَتْ: چگونه خلق شد
۴. وَالْإِلَى السَّمَاءِ: و به آسمان
۵. كَيْفَ رُفِعَتْ: چگونه برافراشته شد
۶. وَالْإِلَى الْجِبَالِ: و به کوه ها
۷. كَيْفَ نُصِبَتْ: چگونه برپا شد
۸. وَالْإِلَى الْأَرْضِ: و به زمین
۹. كَيْفَ سُطِحَتْ: چگونه گسترده شد

فعالیت سوم: آیات ۱۷ تا ۲۰ سوره غاشیه را ترجمه کنید.

۱. أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خَلَقَتْ
پس آیا دقت نمی کنند به شتر که چگونه خلق شد؟
۲. وَالْإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ
و به آسمان که چگونه برافراشته شد؟
۳. وَالْإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ
و به کوه ها که چگونه برپا شد؟
۴. وَالْإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ
و به زمین که چگونه گسترده شد؟